

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۱۹/۰۴/۲۹

پوهنمل حاجي محمد نوزادي

د ۱۳۵۷ کال ثور او خو تاریخی واقعاتونه

کله چې د روڼ آندو تر منځ ددغي ورځي نوم اخیستل کيږي ، سمدستي یو دوه قطبي حالت را مخته کيږي . یو شمیر یې ډانگ پلاس ودریږي او هر څه یې د یوه مخه ردوی او بد رد ورته وايي . بله ډله بیا په پټو سترگو ورته گوري او د یوې زرې نیمگرتیا هم ور پکښې لیدلای نشي او په نظر یې هرڅه سم پر مخ تللی دي . ددغه کال او په تعقیب یې د ۱۳۷۱ کال د ثور په میاشت درې پېښې وشوې چې په یوه یا بل ډول یو د بل علت یا معلول گرځیدلای شي .

۱ - د خيبر ترور او وژنه :

که څه هم دا ناوړه عمل د وري میاشتي په وروستيو کی تر سره شو خو اصلي پېښو یې په ثور کي دوام و موند . دا وژنه ښایي د ټولني په روڼ انده قشر کی د ځينو تضادونو محصول وي ، خو د هیواد په دودیز سیاست او واکمنی کي د ستر بدلون لامل و گرځیده . ددغي پېښې په اړوند د خيبر د جنازي پر مهال سوله ايزي بېساري کتلوي پراخي مظاهري دا وښوده چې د دودیز سیاست د بدلون د پاره په ټولنه کي څرگند بنسټ منځته راغلی دی .

۲ - د ثور د ۷ نيتي اوښتون :

د خلق دموکراتیک گوند د هیواد د پیاوړي لیکوال نور محمد تره کي په مشرتوب تر دغه مهاله د هیواد په روڼ آند قشر کي دومره ژوري ریښي ځغلولي وي چې ساری یې نه وو لیدل شوی . د شاهي دودیز رژیم په وړاندې د داؤد خان تر کودتا وروسته ، په هیواد کي ښی لاسي افراطي نظریاتو د هیواده بهر په ځانگړي توگه په پاکستان او تر یوه حده هم ایران کي د استخباراتي کړيو لخوا ملاتړ و موند چی د داؤد خان واکمنی ته گواښ شو او پر ضد یې څرگند گامونه محسوس وه . داچي داؤد خان تل شوروي پلوی سیاست چلاوه او د واک په پیل کي یې د پرچم پر گوند تکیه کړي وه ، په همدې خاطر د خلق دموکراتیک گوند هم د یوه کین لاسي نهضت په توگه د اخوانیانو لخوا تر سخت تهدید لاندې راغي . ددغه تهدید د مخنیوی لپاره د گوند مشرتابه اړینه و گڼل څو په اردو کي د ځان د دفاع پخاطر پلویان و لټوي او تر منځ یې سیاسي کار و کړي . ددغه کار د پاره یې حفیظ الله امین چې یو زړور سیاستوال وو ، و ټاکه . دده د نه ستړي کیدونکي کار له مخي په لنډه موده کي نژدې ټول اردو خلقي و گرځید . کله چې د خيبر د جنازي په وخت د مظاهري له کبله دگوند رهبري د داؤد خان زندان ته ولویده ، د حفیظ الله امین په قوماند د نظامي پاڅون په پایله کي د ۱۳۵۷ کال د ثور په ۷ نیته سیاسي واک د خلق دموکراتیک گوند لاس ته ورغی . ددغه واک چې نژدې ۱۸ میاشتي و غځید ، اصلی منځپانگه اته گوني فرمانونه وه . سره لدې چې دا ټول فرمانونه د خلگو په گټه او د شرعي احکامو سره برابر وه خو دا چې گوندی چارواکو د عملي سیاست تجربه ندرلوده ، صلاحیتونه احساساتي کادرونو ته وسپارل شوه ، د فرمانونو په عملي کولو کي د نارین تشدد نه کار واخیستل شو . ددغه کار د یوې خوا ، په کور دننه او بهر کي د گوند او اولس د مخالفانو لخوا پراخو تبلیغاتو له بلي خوا د خلگو تر منځ یو لړ نارضايتونه منځته را وستل . ددغه چاري او د واک پر سر د مشرانو خپل منځي شخړي د ثور د اوښتون اساسي نیمگرتیايي او د ناکامی بنسټیز لاملونه گڼلای شو . البته د کرملین په امر د سره اردو یرغل او د هیواد اشغال خلقي حاکمیت ته د ۱۳۵۸ کال د مرغومي په شپږم ماښام د پای ټکی کښیښود او یوې ستړي غمیزي ته یې لاره هواره کړه .

د پاڼو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

۳ - د ۱۳۷۱ کال د ثور ۸ نیټه :

دغې ورځې چې اصلي لامل یې د سره اردو لخوا پر دوست هیواد افغانستان باندې د یرغل او بیا د وتلو پر وخت نا سنجول شوي سیاست وو ، په وطن کې یې داسې اور بل کړ چې لمبې یې دا اوس هم اسمان ته خپژي او تر ۴۰ کالو وروسته یې د پای څرک نشته . دا خبره هم څرگنده ده چې د امریکایي ائتلاف په مټ د هیواد اشغال د غمیزي بار نور هم دروند او روان ناورین لا پیاوړي کړ .

دا وه د هغو پېښو او واقعیتونو یادوونه چې د ثور د ۷ نیټې په پلمه یې لنډیز په څو کرښو کې وړاندې شو .

د هیواد د سوکالي او د سولې د ټیګښت په هیله !

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پاروالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ